

**Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych
na lata 2016-2020 w powiecie nowomiejskim**

Nowe Miasto Lubawskie 2016

Spis treści

Wstęp	2
I. Diagnoza niepełnosprawności w powiecie nowomiejskim	5
II. Analiza SWOT	17
III. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań	18
IV. Monitoring	22

Wstęp

W Polsce nie ma jednej wspólnej definicji niepełnosprawności, osoby z niepełnosprawnością można definiować na wiele sposobów. Jedną z nich jest mówienie o osobach niepełnosprawnych w aspekcie prawnym, biologicznym i funkcjonalnym. Niepełnosprawność w aspekcie prawnym oznacza, że została ona stwierdzona oficjalnymi dokumentami wystawionymi przez instytucje do tego uprawnione. W aspekcie biologicznym oznacza różnego rodzaju schorzenia, uszkodzenia lub ubytki organizmu. Natomiast w aspekcie funkcjonalnym oznacza ograniczenia pochodzące z zewnątrz (a nie z organizmu), na jakie napotyka w życiu człowiek, które powodują jego obniżenie możliwości funkcjonowania*. Najbardziej popularna jest definicja niepełnosprawności zawarta w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i brzmi: „Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującej niezdolność do pracy”. Niepełnosprawność nie jest rozumiana tylko jako rezultat choroby, czy uszkodzenia ciała, ale stanowi wynik napotkanych w środowisku barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych. Stąd potrzeba inicjowania i realizowania wielu działań ograniczających bariery i zwiększających szanse na pełnoprawne funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością w środowisku.

13 grudnia 2006 roku została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych rezolucja 61/106, *Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych*. Swoją podpis pod aktem prawnym złożyli przedstawiciele 80 państw członkowskich oraz Wspólnota Europejska, w tym również Polska. Zgodnie z Konwencją Praw Osób Niepełnosprawnych każde państwo ma obowiązek do zapewnienia i pełnej realizacji wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności osób niepełnosprawnych. Dokument zwraca szczególną uwagę na poszanowanie godności, uznanie równości oraz zakaz jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Konwencja podkreśla, iż osoba niepełnosprawna ma prawo do wolności, bezpieczeństwa, swobody poruszania się i niezależnego życia, zdrowia, pracy, edukacji oraz prawo do udziału w życiu politycznym i kulturalnym. Nakazuje podejmowanie odpowiednich środków w celu ułatwienia osobom niepełnosprawnym korzystania z pełnej integracji i uczestnictwa w życiu społeczeństwa.

W Polsce jednym z podstawowych dokumentów zapewniających prawa osobom niepełnosprawnym jest przyjęta uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej *Karta Praw Osób Niepełnosprawnych* (1 sierpnia 1997 r. M.P.50.475). Według *Karty Praw Osób Niepełnosprawnych* Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje, że osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji. Osoby niepełnosprawne są uprawnione do korzystania z dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym, do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny. Dokument podkreśla, iż osoba niepełnosprawna ma prawo do wszechstronnej rehabilitacji społecznej, nauki, pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych. Zwraca uwagę na równe prawo do pracy na otwartym rynku pracy, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych. Kładzie nacisk na stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostępu do obiektów użyteczności publicznej, do swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu.

Uwydatnia konieczność ułatwienia osobom niepełnosprawnym dostępu do informacji,

możliwości komunikacji międzyludzkiej. Akcentuje potrzebę zagwarantowania osobom niepełnosprawnym możliwości do pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce. Ustawy kompetencyjne nakładają na organy administracji rządowej i samorządowej obowiązek podjęcia działań ukierunkowanych na urzeczywistnienie tych praw.

Zgodnie z art. 35 a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Uchwałą Nr 35/155/2015 z dnia 12 października 2015 Zarząd Powiatu w Nowym Mieście Lubawskim powołał zespół ds. opracowania „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych”. Zespół w swojej pracy nad programem kierował się postanowieniami zawartymi w ww. dokumentach, przygotowaną diagnozą niepełnosprawności w powiecie nowomiejskim. Sporządził również analizę SWOT, wyznaczył cel główny i 5 celów szczegółowych. Wyznaczył kierunki działań, czas realizacji, wskazał podmioty odpowiedzialne za realizację działań, źródła finansowania oczekiwane efekty oraz wskaźniki monitoringowe. Program jest spójny z następującymi dokumentami:

1. „Wojewódzkim programem wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020”.
2. Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych uchwaloną dnia 1 sierpnia 1997 r.
3. Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych ratyfikowaną 6 grudnia 2012 roku.
4. Strategią rozwiązywania problemów społecznych powiatu nowomiejskiego na lata 2014-2020.

I. Diagnoza niepełnosprawności w powiecie nowomiejskim

Przedstawienie aktualnej skali występowania niepełnosprawności w powiecie nowomiejskim jest procesem trudnym, ze względu na brak aktualnych danych. Ostatnie szczegółowe dane dotyczące osób niepełnosprawnych przeprowadzone były 7 lat temu w ramach projektu „Badania i ekspertyzy potrzeb osób niepełnosprawnych i pracodawców powiatu nowomiejskiego” Nowe Miasto Lubawskie, 2008. Do niniejszej diagnozy będą wykorzystane dane Głównego Urzędu Statystycznego z roku 2011 oraz dane statystyczne z roku 2013, 2014 i I półrocze 2015 r. z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Tabela nr 1: Liczba osób niepełnosprawnych w stosunku do ogółu mieszkańców powiatu nowomiejskiego w roku 2011.

	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych	Udział % osób niepełnosprawnych
Kobiety	22 370	3 602	16,11%
Mężczyźni	21 970	3200	14,57%
Ogółem	44 340	6 802	15,34%

Źródło: Dane statystyczne GUS

Narodowy Spis Powszechny 2011 r.

W tabeli nr 1 zamieszczono dane GUS z roku 2011 r. dotyczące powiatu nowomiejskiego, gdyż późniejszych danych nie ma. Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2011 r. powiat nowomiejski liczy 44 340 mieszkańców (w tym 22 370 kobiet i 21 970 mężczyzn). Natomiast liczba osób niepełnosprawnych wynosi 6 802 (w tym 3 602 kobiet i 3 200 mężczyzn). W stosunku do ogólnej liczby mieszkańców powiatu osoby niepełnosprawne stanowią 15,34 %. Biorąc pod uwagę podział mieszkańców powiatu ze względu na płeć to % udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie kobiet stanowią 16,11%, a mężczyzn 14,57%.

Tabela nr 2: Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2013-2015 w powiecie nowomiejskim.

OPS/MOPS	Rok 2013		2014		I półrocze 2015	
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem	w tym liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem	w tym liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem	w tym liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej

GOPS Biskupiec	1 773	649 tj. 36%	1.583	624 tj. 39,42%	1.270	503 tj. 39,61
GOPS Grodziczno	1 176	173 tj. 14,7%	1.106	162 tj. 14,65%	788	130 tj. 16,50
GOPS Kurzętnik	1 206	322 tj. 26,6%	1.017	205 tj. 20,16%	777	172 tj. 22,14%
OPS Gminy Nowe Miasto Lub.	1 104	183 tj. 16,58%	951	176 tj. 18,51%	738	142 tj. 19,25%
MOPS Nowe Miasto Lubawskie	1 986	452 tj. 22,76%	1.608	410 tj. 25,50%	1.183	350 tj. 29,59%
Ogółem	7 245	1 779 tj. 24,5%	6 265	1 577 tj. 25,17%	4 756	1 297 tj. 27,2%

Źródło: Dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu nowomiejskiego.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że liczba osób niepełnosprawnych korzystająca z pomocy społecznej w powiecie nowomiejskim w roku 2013 wynosiła 1779 osób, co stanowi 24,5% ogółu osób korzystających z pomocy społecznej. Natomiast w roku 2014 liczba ta wynosiła 1 577 osób, co stanowi 25,17% ogółu korzystających, a więc liczba ta wzrosła. Największy % osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu osób korzystających z pomocy społecznej występuje w Gminie Biskupiec, najniższy w Gminie Grodziczno.

Powiatowy Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Mieście Lubawskim – orzekanie pozarentowe

Tabela nr 3: Liczba złożonych wniosków w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Mieście Lubawskim w latach 2013-2015.

Wnioskodawcy	Liczba wniosków		
	2013	2014	I półrocze 2015
Osoby przed 16 rokiem życia	406	389	162
Osoby po 16 roku życia	1733	1898	984
Ogółem	2139	2287	1146

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Z powyższej tabeli wynika, że liczba złożonych wniosków do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności osób po 16 roku wzrosła w stosunku do 2013 r. Natomiast liczba

złożonych wniosków osób przed 16 rokiem życia zmalała. Ogółem w roku 2013 złożono 2 139 wniosków, w roku 2014 - 2287, w I półroczu 2015 r. 1146 wniosków.

Tabela nr 4: Liczba i cel złożenia wniosków w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Mieście Lubawskim w latach 2013-2015 przez osoby po 16 roku życia.

Lp.	Cel złożenia wniosku	Liczba wniosków		
		2013	2014	I półrocze 2015
1.	Odpowiednie zatrudnienie	362	434	248
2.	Szkolenie	1	4	0
3.	Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	16	6	0
4.	Korzystanie z zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	288	194	90
5.	Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia do samodzielnej egzystencji/korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych/	139	123	55
6.	Zasiłek stały	0	0	0
7.	Zasiłek pielęgnacyjny	806	984	443
8.	Korzystanie z karty parkingowej	74	106	120
9.	Inne	47	47	28
Ogółem		1733	1898	984

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Najwięcej wniosków złożonych do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności przez osoby po 16 roku życia było w celu uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, odpowiedniego zatrudnienia, korzystania: z zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, z systemu środowiskowego wsparcia do samodzielnej egzystencji oraz z karty parkingowej.

Tabela nr 5: Liczba i cel złożenia wniosków w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Mieście Lubawskim w latach 2013-2015 – osoby przed 16 rokiem życia.

Lp.	Cel złożenia wniosku	Liczba wniosków		
		2013	2014	I półrocze 2015
1.	Zasiłek pielęgnacyjny	386	368	138
2.	Zasiłek stały	19	19	19
3.	Inne	1	2	5
Ogółem		406	389	162

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Głównym celem złożenia wniosków dla osób przed 16 rokiem życia było otrzymanie wskazania do zasiłku pielęgnacyjnego. W roku 2013 wydano ogółem 406 orzeczeń dla osoby przed 16 r. życia, 389 w roku 2014 i 162 w I półroczu 2015 r.

Tabela nr 6: Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2013-2015.

	Liczba wydanych orzeczeń		
	2013	2014	I półrocze 2015
Osoby przed 16 rokiem życia /orzeczenia o niepełnosprawności/	408	381	151
Osoby po 16 roku życia /orzeczenia o stopniu niepełnosprawności/	1737 w tym rozpatrzone wnioski z 2012 r.	1817	870
Ogółem	2145	2198	1021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

W analizowanym okresie liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia zmalała, natomiast dla osób po 16 roku życia wzrosła. Ogółem w roku 2013 wydano 2145 orzeczeń, 2198 w roku 2014 i 1021 w I półroczu 2015 r.

Tabela nr 7: Liczba wydanych legitymacji osoby niepełnosprawnej przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2013-2015.

	Liczba wydanych legitymacji		
	2013	2014	I półrocze 2015
Osoby przed 16 rokiem życia /orzeczenia o niepełnosprawności/	102	83	24
Osoby po 16 roku życia /orzeczenia o stopniu niepełnosprawności/	483	437	186
Ogółem	585	520	210

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Liczba wydanych legitymacji osoby niepełnosprawnej przed 16 rokiem życia i osoby po 16 roku życia zmalała w porównaniu do roku 2013. Ogółem w roku 2013 wydano 585 legitymacji, 520 w roku 2014 i 210 w I półroczu 2015 r.

Tabela nr 8: Liczba wydanych kart parkingowych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2013-2015.

Liczba wydanych kart parkingowych	Rok	
	2014	I półrocze 2015
	129	83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

W roku 2014 Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał 129 kart parkingowych, w I półroczu 2015 roku 83 karty parkingowe. Należy podkreślić, że Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydaje karty parkingowe dopiero od lipca 2014 roku.

Zespół Orzekający Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

Tabela nr 9: Liczba wydanych orzeczeń przez Zespół Orzekający Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Nowym Mieście Lubawskim w latach szkolnych 2013/2014; 2014/2015.

L.p.	Rodzaj niepełnosprawności	Rok szkolny/liczba wydanych orzeczeń	
		2013/2014	2014/2015
1.	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim	64	81
2.	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym	13	13
3.	Orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych z uwagi na stwierdzenie niepełnosprawności intelektualnej w stopniu głębokim	1	3
4.	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność sprzężoną	8	11
5.	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność ruchową	7	3
6.	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na autyzm, w tym zespół Aspergera	0	6
Ogółem		93	117

Źródło: Informacja przekazana przez Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji – Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Nowym Mieście Lubawskim.

Zespół Orzekający Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Nowym Mieście Lubawskim w roku szkolnym 2014/2015 wydał ogółem 117 orzeczeń, o 24 orzeczenia więcej aniżeli w roku szkolnym 2013/2014. Najwięcej orzeczeń dotyczyło potrzeby kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim (81 orzeczeń w roku 2014/2015 i 64 orzeczenia w roku 2013/2014). Kolejną grupę stanowią orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (13 orzeczeń w roku 2013/2014 oraz 13 orzeczeń w roku 2014/2015) oraz orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność sprzężoną (8 orzeczeń w roku 2013/2014 oraz 11 orzeczeń w roku 2014/2015). Ponadto w roku

2014/2015 zespół wydał 6 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na autyzm, w tym zespół Aspergera.

Realizacja zadań z rehabilitacji społecznej i zawodowej

Zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej określone w art. 35 a realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W ramach zatwierdzonego na dany rok planu finansowego środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przez radę powiatu jednostka udziela indywidualnym osobom niepełnosprawnym dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się, technicznych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Tabela 10: Udzielone dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim w latach 2013-2015.

Forma dofinansowania	Rok					
	2013	2013	2014	2014	I półrocze 2015	I półrocze 2015
	Liczba dofinansowanych wniosków	Kwota dofinansowania /zł	Liczba dofinansowanych wniosków	Kwota dofinansowania/zł	Liczba dofinansowanych wniosków	Kwota dofinansowania/zł
Uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	84	78 962,47	81	104 963,00	52	52 604,00
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	390	233 353,42	503	377 890,49	276	234 314,00
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	46	88 906,48	59	123 800,32	11	14 980,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sporządzanych sprawozdań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Powyższa tabela przedstawia formy i kwoty dofinansowania w latach 2013-I półrocze 2015 zadań powiatu ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Liczba rozpatrzonych pozytywnie wniosków do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych utrzymuje się na tym samym poziomie. Znacznie wzrosła liczba dofinansowanych wniosków na sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. W roku 2014 wzrosła również liczba dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.

Tabela 11: Realizacja pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w powiecie nowomiejskim w latach 2013-2015.

Forma dofinansowania	Rok					
	2013	2013	2014	2014	I półrocze 2015	I półrocze 2015
	Liczba dofinansowanych wniosków	Kwota dofinansowana /zł	Liczba dofinansowanych wniosków	Kwota dofinansowania/zł	Liczba dofinansowanych wniosków	Kwota dofinansowania/zł
Moduł I						
1. Pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	1	4 182,00	0	0	0	0
2. Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	7	51 450,40	7	33 045,40	0	0
3. Dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego sprzętu	1	2 000,00	0	0	0	0
4. Pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	1	17 035,00	1	19 800,00	0	0
5. Pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kat. B	0	0	1	1 500,00	0	0
6. Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka o nap. elektrycznym	2		2	3 589,99	0	0
7. Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	0	0	7	6 657,26	0	0
Moduł II						
Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	100	195 938,00	123	306 135,67	59	131 260,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sporządzanych sprawozdań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

W analizowanym okresie realizacji pilotażowego programu „Aktywny samorząd” zmieniały się formy dofinansowania, co obrazuje powyższa tabela. Od 2014 roku realizowane jest zadanie – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Z tej formy dofinansowania skorzystało 7 osób. Z pomocy w uzyskaniu prawa jazdy kat. B korzystała 1 osoba. W 2013 roku 7 osób i w 2014 r. 7 osób skorzystało z pomocy w zakupie sprzętu elektronicznego lub elementów jego oprogramowania. Dofinansowano 2 osobom zakup wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, 4 osobom utrzymanie sprawności technicznej posiadanego wózka o napędzie elektrycznym oraz 1 montaż oprzyrządowania do posiadanego samochodu. Z dużym zainteresowaniem klientów spotkała się pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym. W roku 2013 dofinansowano 100 wniosków, natomiast w 2014 roku 123 wnioski, a w I półroczu 2015 roku 59 wniosków.

Zadania z rehabilitacji zawodowej finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w powiecie nowomiejskim realizuje Powiatowy Urząd Pracy (dalej PUP).

Tabela 12: Udzielone dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przez Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Mieście Lubawskim w latach 2013-2015.

Forma dofinansowania	Rok					
	2013	2013	2014	2014	I półrocze 2015	I półrocze 2015
	Liczba dofinansowanych wniosków	Kwota dofinansowana /zł	Liczba dofinansowanych wniosków	Kwota dofinansowania/zł	Liczba dofinansowanych wniosków	Kwota dofinansowania/zł
Rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej	2	62 767,00	1	32 500,00	0	0
Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy	2	15 032,14	1	6 435,80	2	2 015,00
Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej	0	0	2	41 064,00	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sporządzanych sprawozdań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że w latach 2013-2014 PUP realizował 3 formy wsparcia: rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej; zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy; zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej, łącznie w analizowanym okresie dofinansowanie otrzymało 10 osób niepełnosprawnych.

Tabela 13. Bezrobotni niepełnosprawni zarejestrowani w PUP w latach 2013-I półrocze 2015.

Lp.	Rok	Liczba osób	
		Razem	Kobiety
1.	2013	289	151
2.	2014	220	125
3.	I połowa 2015	186	110

Źródło: Dane przedstawione przez pracownika Powiatowego Urzędu Pracy.

Z powyższych danych wynika, iż w 2013 roku było zarejestrowanych najwięcej osób bezrobotnych niepełnosprawnych, bo 289 w tym 151 kobiet. W roku 2014 liczba ta zmniejszyła się o prawie 70 osób i wyniosła 220 osób, z czego 125 to kobiety. Natomiast w I połowie roku 2015 zarejestrowało się 186 osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, z czego 110 to kobiety.

Tabela 14. Poszukujący pracy niepełnosprawni niepozostający w zatrudnieniu zarejestrowani w PUP w latach 2013-I półrocze 2015.

Lp.	Rok	Liczba zarejestrowanych osób	
		Razem	Kobiety
1.	2013	36	13
2.	2014	25	7
3.	I połowa 2015	21	6

Źródło: : Opracowanie własne na podstawie danych przedstawionych przez pracownika Powiatowego Urzędu Pracy.

Dane przedstawione w tabeli nr 14 wskazują, iż w 2013 roku zarejestrowanych poszukujących pracy było 36 osób, z czego 13 stanowiły kobiety. Natomiast w 2014 roku liczba ta stanowiła 25 osób, w tym 7 kobiet. W 2015 roku do końca czerwca zarejestrowało się 21 osób ze statusem poszukującego pracy, w tym 6 kobiet.

Tabela 15. Wykaz osób bezrobotnych niepełnosprawnych biorących udział w projektach w latach 2013-I półrocze 2015.

Lp.	Nazwa programu/projektu	Rok	Liczba uczestników		
			K	M	Razem
1.	Moja szansa na zatrudnienie	2013	11	7	18
2.	Moja szansa na zatrudnienie	2014	33	16	49
3.	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie nowomiejskim	I połowa 2015	8	6	14
4.	Program „Junior”	I połowa 2015	6	4	10

Źródło: : Opracowanie własne na podstawie danych przedstawionych przez pracownika Powiatowego Urzędu Pracy.

W 2013 oraz 2014 roku Powiatowy Urząd Pracy realizował projekt „Moja szansa na zatrudnienie”, w ramach którego ze wsparcia skorzystało łącznie 67 osób niepełnosprawnych. W roku 2013 w projekcie uczestniczyło 18 osób, z czego 11 to kobiety, natomiast 7 to mężczyźni.

Natomiast w roku 2014 ze wsparcia w ramach projektu skorzystało 49 osób z niepełnosprawnością, z czego 33 stanowiły kobiety natomiast 16 uczestników to mężczyźni. Od stycznia 2015 roku Urząd Pracy rozpoczął realizację projektu „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie nowomiejskim”, w ramach, którego wsparciem zostało objęte 14 osób w tym 8 kobiet i 6 mężczyzn. Od 01.06.2015 r. zaczęła się także realizacja programu „JUNIOR” dla osób niepełnosprawnych do 30 roku życia, w którym uczestniczy 10 osób, w tym 6 kobiet i 4 mężczyzn.

Tabela 16. Wykaz form, których uczestnikami były osoby bezrobotne niepełnosprawne w ramach projektów/programów w latach 2013-I półrocze 2015.

Lp.	Nazwa projektu/programu	Rok	Forma wsparcia	Liczba uczestników		
				K	M	Razem
1.	Moja szansa na zatrudnienie	2013	Staż	9	4	13
			Szkolenie	1	3	4
			Dotacja na działalność gospodarczą	0	1	1
2.	Moja szansa na zatrudnienie	2014	Staż	21	8	29
			Szkolenie	0	1	1
			Prace interwencyjne	4	4	8
			Dotacja na działalność gospodarczą	8	3	11
3.	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie nowomiejskim	I połowa 2015	Staż	7	5	12
4.	Program „Junior”	I połowa 2015	Staż	6	4	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przedstawionych przez pracownika Powiatowego Urzędu Pracy.

Na podstawie powyższej tabeli widać, iż w 2013 roku w ramach projektu „Moja szansa na zatrudnienie” osoby niepełnosprawne skorzystały ze staży, szkoleń oraz dotacji na podjęcie działalności gospodarczej. Staż zrealizowało łącznie 13 osób, w tym 9 kobiet i 4 mężczyzn. Ze szkoleń skorzystały 4 osoby, z czego 1 to kobieta i 3 mężczyzn. 1 mężczyzna otrzymał dotację na podjęcie działalności gospodarczej. Z udziału w projekcie „Moja szansa na zatrudnienie” w 2014 roku skorzystało 49 osób, które uczestniczyły w następujących formach wsparcia: staże, szkolenia, prace interwencyjne, dotacje na działalność gospodarczą. Stażem zostało objętych 29 osób, w tym 21 kobiet i 8 mężczyzn. Zrealizowano 1 szkolenie, którego uczestnikiem był mężczyzna. Prace interwencyjne zostały zrealizowane dla 8 osób – 4 kobiet i 4 mężczyzn. Dotacje na działalność gospodarczą zostały przyznane 11 osobom, z czego 8 stanowiły kobiety, natomiast 3 to mężczyźni.

W projekcie „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie nowomiejskim” realizowanym przez Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Mieście Lubawskim od stycznia 2015 roku do końca I połowy roku wzięło udział 12 osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze staży. Wśród uczestników 7 osób stanowią kobiety, a 5 mężczyźni.

W programie „JUNIOR” uczestnictwo zaczęło 10 osób, w tym 6 kobiet i 4 mężczyzn. Formami wsparcia realizowanymi w ramach programu były staże.

Instytucjonalne formy wsparcia osób niepełnosprawnych

W powiecie nowomiejskim funkcjonuje Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy. Kategoria Domu AB (A - dla osób przewlekle psychicznie chorych, B - dla osób upośledzonych umysłowo). Statutowa liczba uczestników Domu do listopada 2013 roku wynosiła 33 miejsc, a od grudnia 2013 roku 43 miejsca. Z uwagi na ograniczone możliwości dowozu uczestników nie wszyscy zainteresowani mogą korzystać z oferty wsparcia Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy.

Tabela nr 17: Informacja o uczestnikach Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Nowym Mieście Lubawskim w latach 2013-I półrocze 2015 roku.

L.p.	Informacja o uczestnikach	Rok 2013		
		2013	2014	2015
1.	Kategoria A	11	12	12
2.	Kategoria B	25	24	27
Ogółem		36	36	39
1.	Stopień niepełnosprawności znaczny	24	25	28
2.	Stopień niepełnosprawności umiarkowany	12	11	11
Ogółem		36	36	39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji przekazanej przez kierownika Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy

Liczba uczestników w ciągu roku 2013/2014/I półrocze 2015 ulegała zmianie. Powyższa tabela informuje nas o liczbie uczestników z uwagi na kategorię schorzenia oraz stopień niepełnosprawności. W analizowanym okresie najwięcej uczestników było ze schorzeniem zakwalifikowanym do kategorii B, z uwagi na znaczny stopień niepełnosprawności.

Koleją instytucjonalną formą wsparcia osób niepełnosprawnych (mających wskazanie w orzeczeniu) jest warsztat terapii zajęciowej w Nowym Mieście Lubawskim prowadzony przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Nowym Mieście Lubawskim. Statutowa liczba uczestników warsztatu wynosi 46 osób i nie zmieniała się w analizowanym okresie. Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku od godz. od 7⁰⁰ do 16⁰⁰. Dzienny wymiar czasu trwania zajęć dla każdego uczestnika warsztatu wynosi 7 godzin. Terapia zajęciowa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej odbywa się w grupach 5 osobowych, zgodnie z programami i planami poszczególnych pracowni. Program rehabilitacji jest dopasowany do indywidualnych umiejętności i możliwości psychofizycznych uczestników. Terapia grupowa oraz indywidualna prowadzona jest w następujących formach: zajęcia rewalidacyjne, muzykoterapia, psychoterapia, rehabilitacja ruchowa, terapia pracą. Warsztat prowadzi listę osób oczekujących na umieszczenie.

Tabela nr 18: Uczestnicy Warsztatu Terapii Zajęciowej w Nowym Mieście Lubawskim w latach 2013-2015 (stan na dzień 20.10.2015 r.).

L.p.	Informacja o uczestnikach	2013	2014	2015
1.	Stopień niepełnosprawności znaczny	30	30	29
2.	Stopień niepełnosprawności umiarkowany	16	16	17
Ogółem		46	46	46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od kierownika Warsztatu Terapii Zajęciowej w Nowym Mieście Lubawskim

Powyższa tabela przedstawia informację o uczestnikach warsztatu terapii zajęciowej. W analizowanym okresie ogólna liczba uczestników nie zmieniła się, wynosiła 46 osób. Ze znacznym stopniem niepełnosprawności w latach 2013-2014 było 30 osób, 29 osób w roku 2015. Z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w latach 2013-2014 było 16 osób, natomiast w roku 2015 było 17 osób.

Wnioski z diagnozy

1. W powiecie nowomiejskim według danych Głównego Urzędu Statystycznego z roku 2011 jest 6 802 osób niepełnosprawnych co stanowi 15,34% ogółu mieszkańców powiatu, w podziale na płeć jest więcej niepełnosprawnych kobiet (K – 3602; M – 3200).
2. Wzrasta liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania Niepełnosprawności osób po 16 roku życia.
3. Wzrasta liczba osób niepełnosprawnych korzystających w pomocy społecznej.
4. Najczęstszą przesłanką osób po 16 roku życia ubiegających się o wydanie orzeczenia było otrzymanie:
  - a) wskazania do zasiłku pielęgnacyjnego,
  - b) odpowiedniego zatrudnienia,
  - c) zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
5. Najczęstszą przesłanką celu złożenia wniosku do 16 roku życia było otrzymanie zasiłku pielęgnacyjnego.
6. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna wydała najwięcej orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim. Stwierdza się stopniowy wzrost liczby wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci w wieku przedszkolnym.
7. W analizowanym okresie nastąpiło zmniejszenie środków na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych, zwiększenie środków na dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu i technicznych.
8. Wzrosło zainteresowanie dofinansowaniem w ramach Modułu II programu „Aktywny samorząd” tj. pomocą w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.
9. Mała ilość środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wykorzystywana na realizację zadań z rehabilitacji zawodowej.

10. W Powiatowym Urzędzie Pracy zmniejszyła się liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych niepełnosprawnych, zmalała również liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu.
11. W powiecie nowomiejskim funkcjonują dwa ośrodki wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych: warsztat terapii zajęciowej i powiatowy środowiskowy dom samopomocy typu AB.
12. Występują bariery transportowe, które uniemożliwiają uczestnictwo zainteresowanym osobom niepełnosprawnym w powiatowym środowiskowym domu samopomocy.

II. Analiza SWOT

Analiza SWOT to narzędzie, dzięki któremu można analizować i rozpoznawać własne silne i słabe strony, a także istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia płynące z otoczenia zewnętrznego. Sporządzona analiza może pomóc w realizacji celów (silna strona i możliwości), wskazać co może być przeszkodą, którą należy przezwyciężyć lub zminimalizować, aby osiągnąć pożądany rezultat.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych (powiatowy środowiskowy dom samopomocy, warsztat terapii zajęciowej) - upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy - pozyskiwanie dodatkowych środków na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych przez Powiatowy Urząd Pracy - udział w likwidacji barier utrudniających codzienne życie osób niepełnosprawnych - dobre rozeznanie potrzeb u osób ubiegających się o dofinansowanie ze środków PFRON - sprawna działalność orzekania pozarentowego tj. Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności - dobrze przygotowana kadra do diagnostyki w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej - realizacja przez powiat programów PFRON 	<ul style="list-style-type: none"> - niedostateczna ilość środków PFRON na realizację zadań z rehabilitacji społecznej - istnienie barier transportowych - małe zainteresowanie osób niepełnosprawnych proponowanymi formami wsparcia - niskie zainteresowanie osób niepełnosprawnych po 30 r.ż. uczestnictwem w programach aktywizacji zawodowej - brak sali do prowadzenia terapii integracji sensorycznej - nieznamość języka migowego jako języka urzędowego - duża liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej - obawa osób niepełnosprawnych przed utratą otrzymywanych świadczeń - małe zainteresowanie wolontariatem na rzecz osób niepełnosprawnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - dobra współpraca jednostek realizujących działania na rzecz osób niepełnosprawnych - wsparcie ze strony samorządów gminnych i powiatu podmiotów realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych - integracja i aktywizacja osób niepełnosprawnych przez organizacje pozarządowe - informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących prawach i uprawnieniach - nowy okres programowania dający możliwość 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób niepełnosprawnych - istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne funkcjonowanie - mała motywacja osób niepełnosprawnych do zmiany swojej sytuacji zawodowej i społecznej - roszczeniowe nastawienie niepełnosprawnych świadczeniobiorców pomocy społecznej - niewystarczający dostęp do rehabilitacji - małe zainteresowanie ekonomią społeczną - pauperyzacja społeczeństwa w tym osób niepełnosprawnych

pozyskiwania środków na aktywizację społeczną i zawodową	- częste zmiany przepisów dotyczące osób niepełnosprawnych
--	--

III. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań

Cel główny: Tworzenie w powiecie nowomiejskim w latach 2016-2020 warunków do rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

Cele szczegółowe:

1. Poprawa społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych.
2. Zintensyfikowanie profilaktyki i dostępności do rehabilitacji.
3. Zapobieganie wykluczeniu osób niepełnosprawnych ze środowiska lokalnego.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
5. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy nr 1: Poprawa społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań:

1. Realizacja programów ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przez samorząd powiatowy.
2. Wspieranie funkcjonowania ośrodków wsparcia, których zadaniem statutowym jest rehabilitacja społeczna.
3. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w szczególności:
  - a) w obiektach użyteczności publicznej,
  - b) w placówkach edukacyjnych,
  - c) w zakładach opieki zdrowotnej,
  - d) w komunikacji.
4. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych zgodnie z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.
5. Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych zgodnie z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.
6. Dostosowanie stron internetowych jednostek powiatu do potrzeb osób niepełnosprawnych.
7. Dofinansowanie usługi tłumacza migowego.

Czas realizacji działań: 2016-2020

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, inne jednostki organizacyjne powiatu, organizacje pozarządowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki oświatowe, kulturalne, służba zdrowia, samorządy gminne.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne), fundusze zewnętrzne, środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, organizacje pozarządowe.

Efekty realizacji działań:

Zwiększenie dostępności do obiektów użyteczności publicznej.

Ułatwienie osobom niepełnosprawnym samodzielnego funkcjonowania.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w programach,
- liczba osób niepełnosprawnych, korzystających z ofert ośrodków wsparcia,
- liczba obiektów użyteczności publicznej, w których zlikwidowano bariery architektoniczne,
- liczba placówek edukacyjnych, w których zlikwidowano bariery architektoniczne,
- liczba zakładów opieki zdrowotnej, w których zlikwidowano bariery architektoniczne,
- liczba zakupionych samochodów do przewozu osób niepełnosprawnych,
- liczba osób niepełnosprawnych, którym zlikwidowano bariery architektoniczne zgodnie z indywidualnymi potrzebami,
- liczba osób niepełnosprawnych, którym zlikwidowano bariery w komunikowaniu się i techniczne zgodnie z indywidualnymi potrzebami,
- liczba jednostek organizacyjnych powiatu, które dostosowały strony internetowe do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- liczba osób niepełnosprawnych, którym dofinansowano usługi tłumacza migowego.

Cel szczegółowy nr 2: Zintensyfikowanie profilaktyki i dostępności do rehabilitacji.

Kierunki działań:

1. Propagowanie wiedzy na temat czynników wpływających na zdrowie oraz jego poprawę.
2. Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych.
3. Dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny.
4. Rozwój infrastruktury umożliwiającej osobom niepełnosprawnym korzystanie z różnych form rehabilitacji i poradnictwa specjalistycznego.

Czas realizacji działań: 2016-2020

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, organizacje pozarządowe.

Partnerzy w realizacji działań: służba zdrowia, organizatorzy turnusów rehabilitacyjnych, wypożyczalnie sprzętu rehabilitacyjnego, szkoły, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna.

Źródła finansowania: budżet samorządowy (powiatowy, gminne), fundusze zewnętrzne, środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, organizacje pozarządowe.

Efekty realizacji działań:

Wzmocnienie zachowań prozdrowotnych.

Poprawa dostępności do rehabilitacji osobom niepełnosprawnym.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba podjętych działań profilaktycznych i liczba uczestników,
- liczba osób niepełnosprawnych, którym dofinansowano turnusy rehabilitacyjne,
- liczba osób niepełnosprawnych, którym dofinansowano zakup przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny,

- liczba osób niepełnosprawnych korzystająca z różnych form rehabilitacji prowadzonej w powstałej infrastrukturze,
- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa specjalistycznego.

Cel szczegółowy nr 3: Zapobieganie wykluczeniu osób niepełnosprawnych ze środowiska lokalnego.

Kierunki działań:

1. Ograniczanie barier i uprzedzeń mentalnych w społeczeństwie.
2. Upowszechnianie w społeczności lokalnej wiedzy na temat praw osób niepełnosprawnych.
3. Integracja osób niepełnosprawnych oraz promowanie ich twórczości.
4. Dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych osób niepełnosprawnych.
5. Wspieranie grup samopomocowych osób niepełnosprawnych i ich otoczenia.

Czas realizacji działań: 2016-2020

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, organizacje pozarządowe, Starostwo Powiatowe.

Partnerzy w realizacji działań: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki oświatowe, kulturalne, sportowe, samorządy gminne, ośrodki pomocy społecznej.

Źródła finansowania: budżet samorządowy (powiatowy, gminne), fundusze zewnętrzne, środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, organizacje pozarządowe.

Efekty realizacji działań:

Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

Wzrost akceptacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba podejmowanych działań zmierzających do ograniczenia barier i uprzedzeń mentalnych,
- formy upowszechniania praw osób niepełnosprawnych,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w imprezach integracyjnych oraz formy promowania twórczości osób niepełnosprawnych,
- liczba dofinansowanych imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych oraz liczba osób niepełnosprawnych, która brała w nich udział,
- liczba grup samopomocowych oraz formy wsparcia grup samopomocowych.

Cel szczegółowy nr 4: Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Kierunki działań:

1. Wdrażanie nowych metod diagnozy, terapii i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych.
2. Wspieranie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w podejmowaniu edukacji na wszystkich etapach nauczania.
3. Wspomaganie rodziny dziecka niepełnosprawnego w wypełnianiu jej funkcji wychowawczej i edukacyjnej.
4. Doskonalenie zawodowe kadry zajmującej się edukacją dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Czas realizacji działań: 2016-2020

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu.

Partnerzy w realizacji działań: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki oświatowe, kulturalne, sportowe, rehabilitacyjne, samorządy gminne, organizacje pozarządowe.

Źródła finansowania: budżet samorządowy (powiatowy, gminne), fundusze zewnętrzne, środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, organizacje pozarządowe.

Efekty realizacji działań:

Edukacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej dostosowana do ich możliwości rozwojowych.

Wykształcenie osób niepełnosprawnych w większym stopniu dostosowane do indywidualnych możliwości osoby oraz potrzeb rynku pracy.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba dzieci i młodzieży, które skorzystały z nowych metod diagnozy, terapii i rehabilitacji
- liczba dzieci i młodzieży uczącej się w placówkach specjalistycznych,
- liczba osób niepełnosprawnych, którym dofinansowano koszty czesnego i dodatku,
- liczba rodziców korzystająca ze wsparcia,
- liczba osób doskonalących umiejętności zawodowe.

Cel szczegółowy nr 5: Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań:

1. Przystąpienie powiatu do realizacji programów, których celem jest aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
2. Zachęcanie pracodawców do tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych poprzez dofinansowania.
3. Udzielanie dofinansowania osobom niepełnosprawnym rozpoczynającym działalność gospodarczą.
4. Finansowanie instrumentów lub usług instrumentów rynku pracy w odniesieniu do osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu.
5. Prowadzenie szkoleń i przekwalifikowań osób niepełnosprawnych stosownie do ich potencjału i potrzeb.
6. Wspieranie ekonomii społecznej.

Czas realizacji działań: 2016-2020

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań: Starosta, Powiatowy Urząd Pracy i inne jednostki organizacyjne powiatu, organizacje pozarządowe, Rada Powiatu.

Partnerzy w realizacji działań: lokalni pracodawcy, firmy szkoleniowe, lokalne grupy działania, firmy doradcze, spółdzielnie socjalne.

Źródła finansowania: środki zewnętrzne, programy Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy.

Efekty realizacji działań:

Wzrost liczby osób niepełnosprawnych podejmujących zatrudnienie.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w programach aktywizacji zawodowej,
- formy zachęcania pracodawców do tworzenia miejsc pracy,
- liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono dofinansowania na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu, którym dofinansowano usługi i instrumenty rynku pracy,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach,
- liczba osób niepełnosprawnych, którzy znaleźli zatrudnienie w ekonomii społecznej.

IV. Monitoring

Monitoring programu polegać będzie na zbieraniu informacji na temat zrealizowanych działań. Informacja z wykonanych zadań będzie przekazywana Radzie Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

Program opracowali:

1. Pani Urszula Łydziańska – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.
2. Pani Karina Leliwa – Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej w Nowym Mieście Lubawskim.
3. Pani Bożena Maciejewska – Dyrektor Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji w Nowym Mieście Lubawskim.
4. Pani Ewa Murawska-Czarnecka – starszy pracownik socjalny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.
5. Pan Krzysztof Piechocki – Kierownik Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Nowym Mieście Lubawskim.
6. Pani Anna Przyborowska – doradca zawodowy Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim.

Literatura:

*Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej: „Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu, Warszawa 2010.